

ИНДЕКС

НА

СПОДЕЛЕНАТА

ИКОНОМИКА

TIMBRO

И.П.И
Институт за пазарна икономика

↓ [ИЗТЕГЛИ ЦЕЛИЯ ДОКЛАД](#)

ИНДЕКС НА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА НА МОЗЪЧНИЯ ТРЪСТ TIMBRO

РЕЗЮМЕ

Индексът на споделената икономика на Timbro е първият глобален индекс на споделената икономика. Той е съставен чрез използването на данни за обема на трафика и извлечена информация от уебсайтовете на отделните услуги и дава нова представа за факторите, движещи peer-to-peer икономиката (икономика, основана на директни транзакции между купувач и продавач).

Разгледани са 4 651 кандидати за услуги по целия свят, от които 286 са класифицирани като услуги в споделената икономика. Събрани са месечни данни за трафика към услугите в 213 страни. За 23 от тези услуги също е извършено пълно преброяване на активните доставчиците, използвайки автоматизирани техники за извличане на информация от интернет.

Международните проучвания до момента използват анкети или полеви проучвания. Предвид многото различни понятия за това, какво представлява споделената икономика, тези изследвания са до известна степен размити в това, което всъщност измерват. За да преодолеят този проблем, учените от Timbro съставят дефиниция на споделената икономика, която позволява точна класификация на различните услуги. Така дефиницията дава сигурност, че данните, които са събрани, отговарят на така дефинираната концепция за споделената икономика.

Исландия, островите Търкс и Кайкос, Черна гора, Малта и Нова Зеландия оглавяват списъка с най-високи индекси. Като цяло страните с развита интернет инфраструктурата и значителен дял на туризма, имат големи споделени икономики. Докладът разглежда по-подробно любопитния случай на Исландия. Докато традиционната исландска икономика се възстановява от икономическата криза, страната бележи значителен ръст на туризма. Споделената икономика нараства бързо,

за да отговори на търсенето по такъв начин, който би било трудно да си представим за една традиционна туристическа индустрия.

Най-голямата компания в набора от данни е Airbnb с близо 1,5 милиона доставчици, оценени като активни средно за седмица. От 286-те компании, класифицирани като доставчици на услуги в споделената икономика, една трета предоставят жилищно настаняване, а половината попадат в широката категория на бизнес услугите.

Учените от Timbro откриват, че същите икономически показатели за свобода, които благоприятстват развитието на традиционната икономика, имат значение и за размера на споделената икономика (вземайки предвид разликите в БВП на глава от населението и скоростта на интернет). Това противоречи на хипотезата, че споделената икономика служи главно за избягване на регулации. Ако тази хипотеза беше вярна, можеше да се очаква по-голяма споделена икономика в районите, където има по-големи регулации.

В доклада също така се установява, че няма връзка между размера на споделената икономика и различни индикатори за доверие в обществото, ако се отчитат разликите в достъпа до широколентов интернет. Причината за това може да се дължи на факта, че споделените услуги често помагат за изграждане на доверие между търгуващите страни, като по този начин се опровергава хипотезата, че споделената икономика, за разлика от традиционната икономиката като цяло, разчита на вече установени междуличностни отношения и доверие.

Едно важно предупреждение относно индекса е, че той обикновено подценява услуги, базирани върху конкретни мобилни приложения. Това влияе най-вече върху услугите за споделено пътуване. Услуги като Uber и Lyft не оказват влияние върху класацията до такава степен, каквато иначе се очаква. Това би могло да обясни защо, например, държава като Дания се нарежда изненадващо високо в списъка, въпреки че там са забранени услугите за споделено пътуване.

ДЕФИНИРАНЕ НА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА

КОНЦЕПТУАЛНА ДЕФИНИЦИЯ

Изследователите от Timbro започват своя анализ на споделената икономика като разглеждат най-важните познати дефиниции досега. Тези дефиниции се различават в това какво представлява споделената икономика, как работи, какви са методите и процесите, благодарение на които хората участват в нея, както и крайната цел на едно такова участие – за генериране на приходи или не. Всички тези различни дефиниции, обаче, имат три общи характеристики. Това са **излишният капацитет на продукти и/или свободно време, големите дигитални мрежи, както и доверието между непознати.**

Излишният капацитет на продукти и/или време се свързва с мобилизацията на ресурси и време за всеки отделен случай от много хора поотделно, вместо

централизираното предлагане на продукти или услуги от даден авторитетен източник, който взема решенията. Това от своя страна позволява по-ефикасно използване на ресурсите на дадена икономика. В основата на споделената икономика стои свързването на клиентите с доставчиците. Това се осъществява от **големите дигитални мрежи**, които спомагат за увеличаване на достъпа до отделните услуги, както и ефикасността на цялостната икономика. Тези мрежи, от друга страна, изискват достатъчно ниво на **доверие** и докато свързаността към тези мрежи е огромна, доверието е ограничено. Затова отделните платформи предоставят различни инфраструктури, осигуряващи нужното ниво на доверие. Това трансформира личното доверие в публична информация за търсещите.

ОПЕРАТИВНА ДЕФИНИЦИЯ

Услуга в споделената икономика е платформа, която улеснява сделките между различни доставчици на пазарни услуги и клиенти, търсещи тези услуги. Транзакцията може да не включва прехвърляне на собствеността и се осъществява сама за себе си, като никой от страните не се ангажира с бъдещи транзакции. Дейността на платформата трябва да намалява цената на сделките и да не променя значително това, което доставчиците предлагат. Освен това, тези, които предлагат услуги, трябва поне частично да използват излишен капацитет за произвеждането на крайния продукт или услуга. **Доставчик на услуги в споделената икономика** е организация, която се занимава с предоставянето на тези услуги. **Споделената икономика** е съвкупността от всички сделки, осъществени чрез услуги в нея.

ИЗМЕРВАНЕ НА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА

Целта на новосъздадения индекс на Timbro е да се измери обема дейности в споделената икономика в глобален мащаб. За да се направи оценка на относителния размер на споделената икономика, е създаден индикатор, който взема предвид не само трафика до даден сайт, но и извлечената информация за броя на активните доставчици на дадена услуга. Процесът по събиране на данни съдържа три стъпки: първо се съставя подробен списък от възможни услуги, които могат да бъдат причислени към споделената икономика. След това с помощта на критерии от по-горе цитираните дефиниции се категоризират услугите като услуги в споделената икономика или такива извън нея. Третата стъпка е поддръжката на списъка от услуги и евентуалното добавяне на нови услуги или премахване на съществуващи.

След като е съставен обстойният списък от услуги, класификацията на услугите като част от споделената икономика или такива извън нея става на базата на следните критерии: дали услугата е все още активна; дали услугата е платформа, различна от клиента и доставчика; дали има трансфер на собственост; дали се доставят пазарни продукти; дали платформата улеснява сделката; дали този процес е автоматизиран; дали платформата не произвежда част от крайния продукт и дали доставчикът има излишък от ресурси.

Инструментът за класифициране гарантира, че услугата в споделената икономика, клиентът и доставчикът са различни обекти. Важно е да се спомене, че услугата в споделената икономика просто предоставя платформа, в която доставчиците включват своите фактори на производство като работна ръка, капитал, собственост и др. Крайният продукт на един такъв доставчик е предлагането на услуга например за транспорт или за настаняване. Това, което различава споделената икономика от традиционната икономика, е не търсеният от клиентите продукт, а типът входящи ресурси. Така например една таксиметрова услуга може да изглежда доста подобна на споделеното пътуване от гледна точка на търсения продукт. Затова и индексът категоризира услугите на базата на входящите ресурси, а не на база на крайния продукт.

СЪБИРАНЕ НА ДАННИ ЗА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА

За събиране на данни са използвани автоматизирани алгоритми, които извличат информация от даден уебсайт. Крайната цел е да се получи приближение на общия брой активни доставчици на дадена услуга от споделената икономика. Тъй като различните услуги са прекалено много, освен автоматично изтеглените данни се използва и обемът интернет трафик до даден уебсайт.

Това позволява да се получат данни за всички услуги във всички 213 страни, но подценява услугите, базирани на мобилни приложения. За съжаление това оказва влияние на позицията в класацията, като държави с големи по обем услуги за споделено пътуване може да не бъдат представени точно във финалния списък. Авторите вярват, че услугите, базирани на мобилни приложения, не страдат от изкривявания (т.нар. bias) в разпределението между отделните държави, така че този проблем не се счита за толкова сериозен от гледна точка на изведените зависимости между показателите.

СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И СВОБОДНИТЕ ПАЗАРИ

Връзката между споделената икономика и свободните пазари може да се направи като се използва Индексът на икономическата свобода на Института Фрейзър. Той се състои от пет компонента, всеки от които измерва конкретен аспект на икономическата свобода. Тези компоненти са *размер на правителството, съдебна система и право на собственост, достъп до сигурни и стабилни пари, свобода на международната търговия и регулиране на кредита, труда и бизнеса*. Освен тях други фактори, включени в анализа на Timbro, са среден брой години в училище, ниво на глобализацията (по Индекса на глобализация на KOF), дял на населението под 40 години, дял на населението с достъп до широколентов интернет, БВП на глава от населението, доверие в обществото и др.

Данните ясно показват, че използването на услуги от споделената икономика е високо в икономически свободните страни. Стандартна линейна регресия

потвърждава зависимостта между икономическата свобода и използването на услуги от споделената икономика. Един интересен резултат е, че услугите на споделената икономика се използват по-малко в по-богати страни (с по-голямо БВП на глава от населението), ако всички други фактори не се променят. Възможна интерпретация на тази зависимост е, че услугите на споделената икономика предоставят евтини алтернативи на сходни продукти или услуги, предоставени от обикновените фирми, като образованието и демографията изглежда не влияят много.

Спрямо петте фактора от индекса за икономическа свобода, данните показват, че ползването на услуги от споделената икономика се увеличава с увеличение на всеки от показателите за икономическа свобода, освен *размера на правителството*. С увеличаването на правителството и услугите от споделената икономика също растат. Числата ясно показват, че споделената икономика не е основно начин да се избегне данъчното облагане и регулация, а по-скоро нещо, което се облагодетелства от високи нива на регулация.

СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И ДОВЕРИЕТО

Доверието е важно за услугите в споделената икономика. Необходимите отношения на доверие са между клиента и доставчика и между клиента и платформата. До каква степен всеки тип доверие е важно, варира в зависимост от услугата. Първият вид, доверието между клиента и доставчика, е подобно на добре изучената концепция за доверие в обществото. Доверието е индивидуалното вярване, че човек може да се довери на повечето хора.

Обикновено се предполага, че споделената икономика е свързана с доверието. Анализът на Тимбро обаче не открива връзка между обема на услуги в споделената икономика и нивото на доверие в обществото. Възможно обяснение за това е, че доставчиците на услуги от споделената икономика са намерили начин да улесняват сделки, изискващи доверие, дори и в общества, където доверието е ниско. Друга хипотеза, която би могла да обясни липсата на връзка е, че репутационните системи, вградени в платформите на споделената икономика имат по-висока относителна стойност, там, където доверието в обществото е ограничено.

НАСЪРЧАВАНЕ НА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА

Основните фактори, определящи ползването на услугите от споделената икономика, са спорни. Измежду всички анализирани фактори по-горе, най-важният изглежда, че е и най-интуитивният: споделената икономика е по-голяма в страни, където повече хора имат достъп до високоскоростен интернет. Асоциацията между тези две променливи е силна – едно стандартно отклонение увеличение в достъпа до широколентов интернет води до 0,74 стандартни отклонения увеличение в новия индекс за споделената икономика. Относно регулаторната свобода, ефектът е сравнително

малък – увеличение от 1 стандартно отклонение на регулаторната свобода води до увеличение от само 0,16 стандартни отклонения в индекса на Timbro.

Силната асоциация между споделената икономика и достъпа до бърз интернет може да е очевидна, но си заслужава да се разгледа в детайли. Държавите с широко разпространен достъп до бърз интернет са най-често богати държави с високо БВП на глава от населението, по-голямо правителството (от индекса за икономическа свобода), високо доверие в обществото и по-голям дял на населението с възраст над 40 години. С други думи, значително условие за наличието на бърз интернет в една страна е населението на тази страна да може да си го позволи. Въпреки това, други фактори като размер на правителството, доверие в обществото и добра съдебна система също оказват положително влияние.

При равен достъп до бърз интернет, споделените икономики са по-големи в държавите с по-голяма икономическа свобода. Възможно обяснение за тези открития е, че регулаторната свобода обхваща най-важните аспекти на институционалната среда.

ИНДЕКС НА СПОДЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА НА МОЗЪЧНИЯ ТРЪСТ TIMBRO

[ИЗТЕГЛИ ЦЕЛИЯ ДОКЛАД](#)

ГЛОБАЛНА КЛАСАЦИЯ НА СТРАНИТЕ

#	Държава	Индекс
1	Исландия	100,0
2	Островите Търкс и Кайкос	66,9
3	Малта	58,2
4	Черна гора	58,0
5	Нова Зеландия	52,8
6	Хърватия	52,2
7	Фарьорски острови	49,3
8	Дания	45,9
9	Аруба	43,1
10	Ирландия	41,0
11	Амер. Вирджински острови	40,8
12	Бермуда	34,3
13	Кюрасао	32,3
14	Монако	32,2
15	Барбадос	29,4
16	Норвегия	29,0
17	Австралия	26,2
18	Португалия	25,6
19	Франция	25,1
20	Доминика	25,1
21	Сейшелски острови	25,0
22	Андора	23,6
23	Испания	22,7
24	Гърция	22,5
25	Куба	21,4
26	Италия	21,2
27	Великобритания	20,5
28	Грузия	20,3
29	Кайманови острови	20,3
30	Бахамски острови	18,9
31	Кипър	18,8
32	Сейнт Лусия	18,6
33	Канада	16,6
34	Остров Ман	16,3
35	Швейцария	16,0
36	Гренада	15,4
37	Френска полинезия	15,1
38	Холандия	14,6
39	Естония	14,0
40	Палау	13,8
41	Нова Каледония	13,6
42	Швеция	13,4

43	Антигуа и Барбуда	13,4
44	Израел	13,1
45	Финландия	12,5
46	Гренландия	12,1
47	Уругвай	11,7
48	Мавриций	11,3
49	Белиз	11,0
50	Чили	9,8
51	Гибралтар	9,6
52	Сейнт Винсът и Гренадини	9,5
53	САЩ	9,5
54	Белгия	9,4
55	Северни Мариански острови	8,5
56	Малдиви	7,8
57	Лихтенщайн	7,4
58	Латвия	6,9
59	Ямайка	6,9
60	Сан Марино	6,7
61	Унгария	6,5
62	Кабо Верде	6,2
63	България	6,1
64	Босна и Херцеговина	5,7
65	Сингапур	5,6
66	Сейнт Китс и Невис	5,6
67	Република Македония	4,7
68	Република Южна Африка	4,7
69	Малайзия	4,4
70	Гуам	4,2
71	Сърбия	4,2
72	Вануату	4,1
73	Фиджи	4,0
74	Бразилия	4,0
75	Хонг Конг	3,9
76	Армения	3,7
77	Германия	3,4
78	Шри Ланка	3,4
79	Албания	3,3
80	Тонга	3,2
81	Доминиканска република	3,0
82	Мексико	3,0
83	Тринидад и Тобаго	3,0
84	Аржентина	2,9
85	ОАЕ	2,6

86	Мароко	2,5
87	Суринам	2,4
88	Румъния	2,4
89	Тайланд	2,4
90	Южна Корея	1,9
91	Япония	1,9
92	Полша	1,8
93	Никарагуа	1,8
94	Турция	1,8
95	Еквадор	1,8
96	Самоа	1,7
97	Тунис	1,6
98	Монголия	1,6
99	Бруней	1,5
100	Саудитска Арабия	1,4
101	Макао	1,4
102	Ливан	1,4
103	Филипини	1,3
104	Сао Томе и Принсипи	1,3
105	Руска федерация	1,2
106	Американска Самоа	1,2
107	Кения	1,2
108	Литва	1,2
109	Гватемала	1,1
110	Пуерто Рико	1,0
111	Република Молдова	1,0
112	Ботсвана	1,0
113	Държава Палестина	0,9
114	Камбоджа	0,9
115	Австрия	0,9
116	Виетнам	0,8
117	Панама	0,8
118	Йордания	0,8
119	Тувалу	0,8
120	Казахстан	0,7
121	Сенегал	0,7
122	Коста Рика	0,7
123	Сомалия	0,7
124	Науру	0,7
125	Азербайджан	0,7
126	Ел Салвадор	0,6
127	Киргизстан	0,6
128	Бутан	0,6
129	Украйна	0,6
130	Танзания	0,6
131	Египет	0,6

132	Чехия	0,6
133	Гамбия	0,6
134	Индонезия	0,6
135	Габон	0,6
136	Гвиана	0,5
137	Катар	0,5
138	Оман	0,5
139	Непал	0,5
140	Словения	0,5
141	Хондурас	0,5
142	Парагвай	0,4
143	Перу	0,4
144	Свазиленд	0,4
145	Колумбия	0,3
146	Маршалски острови	0,3
147	Бахрейн	0,3
148	Либия	0,3
149	Иран	0,3
150	Китай	0,3
151	Южен Судан	0,3
152	Боливия	0,3
153	Зимбабве	0,3
154	Етиопия	0,3
155	Брит. Вирджински острови	0,3
156	Замбия	0,3
157	Гана	0,3
158	Микронезия	0,2
159	Уганда	0,2
160	Алжир	0,2
161	Лаос	0,2
162	Джибути	0,2
163	Йемен	0,2
164	Беларус	0,2
165	Мавритания	0,2
166	Руанда	0,2
167	Хаити	0,2
168	Ангола	0,2
169	Соломонови острови	0,2
170	Кирибати	0,2
171	Кот д'Ивоар	0,2
172	Мадагаскар	0,1
173	Индия	0,1
174	Того	0,1
175	Източен Тимор	0,1
176	Лесото	0,1
177	Словакия	0,1

178	Мозамбик	0,1
179	Камерун	0,1
180	Бенин	0,1
181	Туркменистан	0,1
182	Мали	0,1
183	Венецуела	0,1
184	Судан	0,1
185	Кувейт	0,1
186	Таджикистан	0,1
187	Конго	0,1
188	Буркина Фасо	0,1
189	Ирак	0,1
190	Малави	0,1
191	Сирия	0,1
192	Сиера Леоне	0,1
193	Мианмар	0,0
194	Коморски острови	0,0
195	Либерия	0,0
196	Чад	0,0
197	Папуа-Нова Гвинея	0,0
198	ДР Конго	0,0
199	Нигер	0,0
200	Нигерия	0,0
201	Гвинея-Бисау	0,0
202	Узбекистан	0,0
203	Гвинея	0,0
204	Централноафриканска реп.	0,0
205	Пакистан	0,0
206	Афганистан	0,0
207	Бангладеш	0,0
208	Екваториална Гвинея	0,0
209	Бурунди	0,0
210	Северна Корея	0,0
211	Люксембург	0,0
212	Свети Мартин (френска част)	0,0
213	Еритрея	0,0